

Nr 14.

Av herr **Lindberg m. fl.**, om sådan ändring av grundlagarna, som erfordras för utseende av en riksdagens socialförsäkringsombudsman.

I en denna dag inlämnad motion ha undertecknade framfört yrkande om en utredning rörande inrättandet av en socialförsäkringsdomstol. Motiveringen för detta yrkande gäller i stort sett även för den framställning om anställandet av en riksdagens socialförsäkringsombudsman, som nu göres.

Utöver den åberopade motiveringen må ytterligare anföras följande.

Oavsett om en socialförsäkringsdomstol inrättas eller icke kan det vara ett behov av att riksdagen skaffar sig ett organ för övervakning av att de beslutade sociala åtgärderna bliva genomförda och tillämpade så enhetligt som möjligt. Lika väl som riksdagens justitieombudsman övervakar rättskipningen kan det vara nödvändigt med en riksdagens ombudsman som övervakar sociallagstiftningen och förhjälper enskilda att erhålla sin lagliga rätt. Att överföra också här föreliggande arbetsuppgifter till JO låter sig knappast göra på grund av de omfattande arbetsuppgifter som denne riksdagens ombudsman redan har. Visserligen kunde, som ett provisorium, de nya arbetsuppgifterna under en lämpligt tilltagen försöksperiod överföras till JO, under förutsättning att JO:s kansli utökas med en tjänsteman i chefsställning som kan svara för det huvudsakliga arbetet, dock under JO:s ledning. Riksdagens socialförsäkringsombudsman bör också tilldelas befogenhet att kontrollera den kommunala verksamheten på sociallagstiftningens område samt kontrollera att statsmedel användas på ett i lagstiftning och förarbeten verkligen åsyftat sätt. Hans verksamhet bör därför givas följande kompetensområden:

- 1) Sociala förmåner byggande på rätts- eller skälighetsgrunder angivna i av Kungl. Maj:t och riksdag stiftad lag, förordning eller dylikt.
- 2) Sociala förmåner utgivna med stöd av statsbidrag eller statens stöd i annan form.

Han skall äga föranstalta utredningar på egen hand och på eget initiativ eller efter anmälan av enskilda. Han skall äga föra det allmännas men även enskildas talan vid domstol och inför andra behöriga myndigheter. I enskildas talan inbegripas här exempelvis erkända sjuk- och arbetslöshetskassor, vilka kunna påkalla ändring i ålägganden m. m. utfärdade av tillsynsmyndighet.

Då ett genomförande av vad ovan föreslagits rörande tillsättandet av en riksdagens socialförsäkringsombudsman kräver ändringar i grundlagarna (§§ 96—100 regeringsformen och § 68 riksdagsordningen) måste frågan bli föremål för utredning. För motionärerna är det däremot tveksamt om en ändring av instruktionen för JO och en förstärkning av arbetsstyrkan på hans expedition kräva särskild utredning. Då det emellertid är ett starkt önskemål att reformen genomföres utan dröjsmål bör utredningen bedrivas så att erforderliga förslag till grundlagsändringar föreläggas innevarande års riksdag för att slutgiltigt kunna antagas av 1953 års riksdag.

På grund av vad ovan föreslagits tillåta vi oss hemställa,

att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t hemställa om skyndsamt utredning om sådan ändring i grundlagarna som erfordras för att riksdagen skall kunna utse en riksdagens socialförsäkringsombudsman eller

att sådana åtgärder vidtagas som äro nödvändiga för ernående av syftet med förestående yrkande.

Stockholm den 15 januari 1952.

Carl Lindberg.

J. O. Gavelin.

G. E. Holm.

Jerker Svensson

i Göteborg.
